

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Kup teraz, zapłać później i raty 0%

Jak świadomie korzystać
i nie wpaść w długi?

wrzesień 2026

Kilka słów na start!

Poradnik jest efektem współpracy Rzecznika Finansowego z Uniwersytetem Ekonomicznym w Poznaniu. To pierwsza tego typu wspólna publikacja poświęcona zagadnieniom, które sami studenci wskazali jako szczególnie ważne i warte wyjaśnienia.

Pomysł pojawił się w czasie Dni Rzecznika organizowanych na uczelni, gdy zapytano studentów, jakie tematy związane z finansami ich nurtują. Jednym z najczęściej powtarzających się wątków była kwestia korzystania z ofert typu „raty 0%” czy „kup teraz, zapłać później”. Za pomoc w zebraniu pytań i głosu studenckiej społeczności szczególnie dziękujemy Parlamentowi Studenckiemu Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Pytania i wątpliwości dotyczą zarówno kwestii ekonomiczno-behawioralnych, jak i prawnych. Jak to się dzieje, że tak chętnie korzystamy z takich ofert? Co zrobić, żeby nie wpaść przy tej okazji w spiralę zadłużenia? Jak skonstruowane są warunki takich umów i na które postanowienia należy szczególnie uważać?

Chcesz poznać odpowiedzi na te pytania – przeczytaj nasz wspólny poradnik.

Zapraszamy do lektury!

dr Michał Ziemiak, Rzecznik Finansowy; prof. dr hab. Barbara Jankowska, Rektor UEP;
dr hab. Dawid Szutowski, prof. UEP, Prorektor ds. Finansów UEP

Spis treści

Część A. Aspekty finansowo-behawioralne

- I. Dlaczego odroczone płatności i raty 0% nas kuszą?**
- II. Uwaga na pułapkę zadłużenia!**
- III. Jak działa usługa „Kup teraz, zapłać później”**
- IV. Im dłuższy okres kredytu, tym więcej spłacasz**
- V. Co oznacza wskaźnik RRSO?**
- VI. Czy kredyt 0% jest zawsze darmowy? Niekoniecznie!**
- VII. Dla kogo są te rozwiązania?**
- VIII. Pilnuj swojego wizerunku rzetelnego kredytobiorcy!**

Część B. Aspekty prawne - Raty 0% oraz płatności odroczone (BNPL) w pytaniach i odpowiedziach

- I. Czy oferty rat 0% i BNPL są w praktyce rozwiązaniem całkowicie bezkosztowym?**
- II. Wpływ korzystania z rat 0% i płatności odroczonej na zdolność kredytową i historię w bazach informacji kredytowej.**
- III. Wcześniejsza spłata kredytu lub zwrot zakupionego towaru – o czym warto pamiętać?**

Część A. Aspekty finansowo-behawioralne

I. Dlaczego odroczone płatności i raty 0% nas kuszą?

Instytucje finansowe kuszą hasłami „kredyt 0%” czy „kup teraz, zapłać później” (ang. BNPL, czyli Buy Now Pay Later) Budują przekaz oparty na łatwej dostępności dóbr bez konieczności natychmiastowego wydawania gotówki. Z ekonomicznego punktu widzenia mechanizm ten opiera się na obniżeniu tzw. „ból płacenia” – konsument nie odczuwa pełnego ciężaru wydatku w momencie zakupu, ponieważ koszt zostaje rozłożony w czasie. Mamy tu do czynienia z klasycznymi mechanizmami behawioralnymi:

- preferencja terażniejszości – natychmiastową korzyść z zakupu cenimy bardziej, a koszt odroczony w czasie wydaje się nam mniej dotkliwy,
- efekt małej raty – 200–300 zł miesięcznie wydaje się „niewielką kwotą” w porównaniu z wydatkiem 5000 zł jednorazowo,
- mentalne księgowanie – w którym traktujemy raty jako odrębne, mniejsze wydatki, a nie jako jedno duże zobowiązanie.

Te czynniki powodują, że decyzje zakupowe zapadają szybciej i w mniejszym stopniu są oparte na racjonalnej analizie.

II. Uwaga na pułapkę zadłużenia!

Przy płatnościach odroczonych pojawia się ryzyko tzw. pułapki zadłużenia. Jeśli konsument korzysta z kilku usług BNPL jednocześnie, poszczególne „niewielkie” raty zaczynają się kumulować. Może się okazać, że kilka różnych zakupów w krótkim czasie z pozoru na niewielkie kwoty, doprowadzi do sytuacji, w której wysokość miesięcznych zobowiązań przekroczy nasze możliwości i zdolność do ich spłaty.

Problem nasila się, gdy po bezpłatnym okresie 30 dni zobowiązanie zostaje przekształcone w kredyt ratalny z oprocentowaniem. Warto pamiętać o podstawowej zasadzie ekonomii kredytu: im dłuższy okres spłaty, tym wyższy całkowity koszt finansowania (przy tym samym oprocentowaniu). Dłuższy czas oznacza więcej miesięcy naliczania odsetek.

III. Jak działa usługa „Kup teraz, zapłać później”

Korzystanie z usług typu BNPL (Buy Now, Pay Later), czyli „kup teraz, zapłać później”, jest zazwyczaj bezpłatne pod warunkiem spłaty zobowiązania w wyznaczonym terminie, najczęściej w ciągu 30 dni od dokonania zakupu. W tym podstawowym okresie klient nie ponosi odsetek ani dodatkowych opłat, co sprawia, że rozwiązanie to wydaje się atrakcyjną alternatywą dla karty kredytowej czy tradycyjnego kredytu konsumenckiego. Sytuacja zmienia się jednak po przekroczeniu bezpłatnego terminu spłaty. W przypadku braku płatności w terminie operator może naliczyć odsetki za opóźnienie, zgodne z obowiązującymi przepisami lub określone w umowie. Dodatkowo część firm oferuje możliwość przedłużenia okresu spłaty o kolejne 30 dni lub przekształcenia zobowiązania w raty, jednak wiąże się to z prowizją lub kosztami finansowania, które zwiększają całkowitą kwotę do zapłaty. W niektórych przypadkach pojawiają się także opłaty administracyjne za wysyłanie przypomnień o zaległości czy monity. Długotrwałe opóźnienia mogą skutkować przekazaniem sprawy do windykacji, co generuje kolejne koszty oraz może negatywnie wpłynąć na historię kredytową użytkownika. W efekcie, choć BNPL w założeniu jest rozwiązaniem bezodsetkowym i wygodnym, po upływie 30 dni może stać się formą finansowania obciążoną realnymi kosztami, porównywalnymi z innymi produktami kredytowymi. Dlatego przed skorzystaniem z tej usługi warto dokładnie zapoznać się z regulaminem oraz warunkami spłaty, aby uniknąć nieprzewidzianych opłat i konsekwencji finansowych.

Rozłożenie płatności na raty to mechanizm polegający na podziale należnej kwoty za zakupiony towar lub usługę na kilka mniejszych części spłacanych w określonych odstępach czasu, najczęściej co miesiąc. W modelu BNPL proces ten zwykle uruchamia się po zakończeniu bezpłatnego okresu odroczenia (np. 30 dni) albo bezpośrednio w momencie zakupu – jeśli klient od razu wybierze opcję ratałną. Po zatwierdzeniu transakcji operator usługi określa harmonogram spłat, liczbę rat, ich wysokość oraz ewentualne koszty dodatkowe, takie jak prowizja czy odsetki. Wysokość pojedynczej raty zależy od wartości zakupu, liczby wybranych miesięcy spłaty oraz warunków finansowych oferowanych przez dostawcę usługi.

Mechanizm działania polega na tym, że operator BNPL przekazuje sprzedawcy wartość towaru w całości (lub w ustalonej części) w momencie zakupu, natomiast klient spłaca zobowiązanie stopniowo wobec operatora. Każda rata ma określony termin płatności, a brak jej uregulowania w terminie może skutkować naliczeniem odsetek za opóźnienie lub dodatkowych opłat administracyjnych. W przypadku planów ratałnych mogą występować dwa modele kosztowe: raty 0% (gdzie koszt ponosi sprzedawca lub jest on wliczony w cenę produktu) oraz raty oprocentowane, w których całkowita kwota do spłaty jest wyższa niż cena pierwotna towaru. Całość zobowiązania oraz harmonogram

spląt są określone w umowie zawieranej elektronicznie, a użytkownik ma możliwość wcześniejszej spłaty całości zadłużenia – często bez dodatkowych kosztów. Podział na raty zwiększa dostępność zakupów, lecz jednocześnie stanowi formę zobowiązania finansowego, wymagającą regularności i kontroli budżetu domowego.

IV. Im dłuższy okres kredytu, tym więcej spłacasz

Jeśli myślisz o skorzystaniu z BNPL, pamiętaj, że jeśli nie spłacisz zobowiązania w ciągu 30 dni, będziesz ponosił dodatkowe koszty. Poniżej pokazujemy, jak wygląda rzeczywisty koszt towaru o wartości 5 000 zł przy spłacie w 6, 12, 18 lub 24 ratach.

Przyjęliśmy maksymalne oprocentowanie dla kredytu konsumenckiego w Polsce w wysokości 15% [2x(stopa referencyjna NBP + 3,5 p.p.)]. Im dłuższy okres kredytowania, tym rzeczywisty koszt nabycia towaru wyższy.

Liczba rat	Wysokość raty / m-c	Suma rat	Wysokość odsetek	O ile % droższy
0	Płatność jednorazowa w ciągu 30 dni	5 000,00 zł	0,00 zł	-
6	870,17 zł	5 221,01 zł	221,01 zł	4,4%
12	451,29 zł	5 415,50 zł	415,50 zł	8,3%
18	311,92 zł	5 614,63 zł	614,63 zł	12,3%
24	242,43 zł	5 818,40 zł	818,40 zł	16,4%

Spłata odroczonej płatności przed upływem wskazanego terminu – najczęściej w ciągu 30 dni jest bezpłatna, bez dodatkowych kosztów, opłat i odsetek. Po upływie terminu do spłaty kupujący musi się liczyć z dodatkowymi kosztami. Warto je poznać w chwili zakupu towaru lub usługi.

V. Co oznacza wskaźnik RRSO?

RRSO, czyli rzeczywista roczna stopa oprocentowania, to wskaźnik, który mówi nam, jaki będzie całkowity koszt kredytu lub pożyczki jako wartość procentowa całkowitej kwoty kredytu liczona w stosunku rocznym. Przed zawarciem umowy kredytowej warto sprawdzać zarówno RRSO, jak również całkowity koszt kredytu. Całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które kredytobiorca jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki. Chodzi w szczególności o odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże (jeżeli są znane **kredytodawcy**) oraz koszty usług dodatkowych.

RRSO będzie wynosiło 0%:

- w przypadku kredytu „raty 0%”, przez cały okres kredytowania (jeśli klient nie zdecyduje się na dodatkowe usługi np. ubezpieczenie),
- w przypadku kredytu BNPL, przez pierwsze 30 dni. Przy braku spłaty w tym terminie, będą naliczane dodatkowe koszty i ich wysokość w stosunku rocznym będzie ilustrował wskaźnik RRSO.

VI. Czy kredyt 0% jest zawsze darmowy?

Kredyt w formule raty 0% to kredyt konsumencki bez dodatkowych kosztów i oprocentowania. Cena nabywanego produktu lub usługi jest rozkładana na raty. RRSO takiego kredytu wynosi 0%.

Jednak, jeśli zdecydujemy się na zakup dodatkowych usług, np. ubezpieczenie sprzętu elektronicznego czy dodatkowa gwarancja, są już dodatkowym kosztem. O tym, że ponosimy dodatkowe opłaty, informuje nas wskaźnik RRSO, czyli Rzeczywistej Rocznej Stopy Oprocentowania. Kupując towar czy usługę na raty 0%, zawsze pytajmy o wysokość RRSO, a dodatkowo sprawdzajmy całkowity koszt kredytu (CKK), wówczas dostaniemy jasną informację wyrażoną nie w procentach, a w złotych, ile faktycznie kosztuje nas dane zobowiązanie.

Warto przy tym pamiętać, że otrzymanie kredytu w formule raty 0%, nie może być uzależnione np. od podpisania umowy na kartę kredytową, czy wykupienia dodatkowego ubezpieczenia.

VII. Dla kogo są te rozwiązania?

Szukając sposobu finansowania zakupu wymarzonego towaru, warto się zastanowić, która z form kredytowania zakupu jest lepsza. Generalnie z BNPL najlepiej korzystać, jeśli mamy pewność, że w ciągu 30 dni będziemy mieli pieniądze, żeby zapłacić całość kwoty za towar. Wówczas rzeczywiście nie będziemy ponosili żadnych kosztów dodatkowych z tym związanych. Jeśli wiemy, że nie będziemy dysponować środkami by spłacić całe zobowiązanie, trzeba się liczyć z dodatkowymi kosztami. Może się okazać, że korzystniejsze będzie w tej sytuacji skorzystanie z rat 0%, w których płatności są rozłożone na dłuższy czas np. 6 czy 12 miesięcy.

Podjmując decyzję o skorzystaniu z jednego lub drugiego rozwiązania, musimy ocenić jakie mamy realne możliwości spłaty zobowiązania i sprawdzić ewentualne koszty związane ze skorzystaniem z tych usług. Zwróćmy uwagę, że niektóre podmioty oferując usługę BNPL, od razu proponują rozbić płatności na raty i spłatę w dłuższym okresie.

VIII. Pilnuj swojego wizerunku rzetelnego kredytobiorcy!

Należy pamiętać, że zarówno kredyt raty 0% jak i odroczone płatności są tak naprawdę kredytem konsumenckim, a więc mają wpływ na naszą zdolność kredytową oraz ocenę w Biurze Informacji Kredytowej. Jeśli nie spłacamy w terminie swoich zobowiązań, zaczynamy być zaliczani do kategorii niesolidnych płatników. W praktyce może się to przełożyć na późniejsze problemy z uzyskaniem kredytu, a jeśli już go otrzymamy, może on być na gorszych warunkach.

Część B. Aspekty prawne

I. Raty 0% oraz płatności odroczone (BNPL) w pytaniach i odpowiedziach

- I. Czy oferty rat 0% i BNPL są w praktyce rozwiązaniem całkowicie bezkosztowym?

1. *Anna, studentka zarządzania, znalazła ofertę zakupu laptopa za 4.000 zł w markecie elektronicznym. Przekonało ją to, że mogła skorzystać z zakupu na raty 0%. Za namową sprzedawcy, postanowiła zakupić dodatkową gwarancję na*

laptop za kwotę 500 zł. Anna zawarła umowę kredytu na 12 miesięcy. Po jej zawarciu zastanawia się czy faktycznie skorzystała z oferty rat 0%, jeśli zgodnie z umową oprocentowanie kredytu wynosi 0%, ale RRSO wnosi 12,50%.

Raty 0% to nazwa kredytu konsumenckiego, który charakteryzuje się brakiem kosztów w postaci oprocentowania, prowizji czy innych dodatkowych opłat. Korzystając z zakupu produktu na raty 0%, konsument płaci tylko cenę towaru, która jest podzielona na równe, miesięczne raty. Aby sprawdzić czy faktycznie kredyt jest kredytem bez kosztów RRSO musi wynosić 0%. Jeśli, tak jak w przypadku kredytu Anny, RRSO wynosi 12,50% oznacza to, że kredytobiorczyni poniosła dodatkowy koszt związany z kredytem tutaj – gwarancją, za którą zapłaciła 500 zł.

Warto jednak podkreślić, że uległa namowom sprzedawcy i była to jej decyzja. Prawo zabrania uzależniania udzielenia kredytu od kupienia innych usług.

2. Robert skuszony promocją zakupił na kredyt w ratach 0% telewizor, lodówkę i pralkę. Sprzedawca w markecie elektronicznym poinformował go, że promocja raty 0% obowiązuje, jeśli konsument zakupi dodatkowe ubezpieczenie sprzętu oraz kartę kredytową u kredytodawcy. Czy sprzedawca miał rację?

Nie. Prawo zabrania uzależniania udzielenia kredytu od kupienia innych usług. Klient może, ale nie musi wykupić dodatkowe usługi.

3. Maciej postanowił zrobić prezent bożonarodzeniowy swojej mamie i kupić jej złote kolczyki. Zakup ten okazał się wydatkiem przekraczającym jego możliwości finansowe zatem postanowił skorzystać z płatności odroczonej. Niestety po 30 dniach okazało się, że Maciej nadal nie ma pieniędzy na taki zakup. Wiedział, że jeśli nie spłaci zobowiązania w ciągu 30 dni, to zobowiązanie zostanie rozłożone na raty. Był jednak zaskoczony, że dostawca usługi naliczył odsetki od niespłaconego zobowiązania oraz dodatkowe koszty. Czy miał do tego prawo?

Tak. Dostawca usługi może naliczyć dodatkowe koszty, które zostały przewidziane w umowie w chwili dokonywania zakupu. Usługa odroczonej płatności jest bezpłatna pod warunkiem jej spłaty w ciągu 30 dni. Po upływie tego terminu należy się liczyć z dodatkowymi kosztami wskazanymi w umowie. Udzielający odroczonej płatności może naliczać koszty i opłaty przewidziane w umowie, np. odsetki za opóźnienie płatności, koszt określony procentowo od kwoty transakcji za wydłużenie okresu spłaty albo inny koszt wskazany w chwili zakupu przez udzielającego płatności.

II. Wpływ korzystania z rat 0% i płatności odroczonych na zdolność kredytową i historię w bazach informacji kredytowej.

4. *Krzysztof skuszony promocją w sklepie internetowym oraz możliwością odroczenia płatności, postanowił kupić tablet. Upewnił się, że na spłatę kredytu ma 30 dni i w tym czasie nie będzie ponosił żadnych kosztów. Okazało się, że jednak nie będzie mógł spłacić zobowiązania w terminie 30 dni. Czy brak spłaty w terminie będzie wiązał się z dodatkowymi kosztami kredytu oraz czy pogorszy jego ocenę w Biurze Informacji Kredytowej (dalej: BIK) i zdolność kredytową?*

Tak, jeśli Krzysztof nie spłaci zobowiązania z odroczonej płatności w terminie 30 dni od dnia zakupu to powinien się liczyć z możliwością naliczenia dodatkowych kosztów wskazanych w umowie (w chwili zakupu). Brak spłaty płatności odroczonej w terminie 30 dni może negatywnie wpłynąć na historię w BIK, jeśli usługa ta jest tam zgłaszana przez dostawcę. Opóźnienie w spłacie płatności odroczonej będzie mieć negatywny wpływ na zdolność kredytową Krzysztofa tak jak brak spłaty lub opóźnienia w spłacie tradycyjnego kredytu.

5. *Piotr kupił telefon w promocji raty 0%. Okres kredytowania wyniósł 24 miesiące, a miesięczna rata wyniosła 150 zł. Piotr regularnie i terminowo spłacał zobowiązanie z myślą o budowaniu pozytywnej historii kredytowej. Piotr planuje zaciągnąć kredyt hipoteczny na zakup własnego mieszkania i zaczął się zastanawiać czy to, że spłacał zobowiązanie terminowo, ale w niewielkiej wysokości będzie miało znaczenie przy obliczaniu zdolności kredytowej przy kredycie hipotecznym?*

Tak, kredyt raty 0% jest kredytem konsumenckim, który jest zgłaszany do BIK. Co miesiąc kredytodawca przekazuje do BIK informację czy raty kredytu są terminowo i w pełnej wysokości spłacane przez kredytobiorcę, a jeśli nie, to przekazuje informację o czasie i wysokości opóźnienia.

6. *Przeglądając oferty w sklepie internetowym, Wojtek znalazł słuchawki bezprzewodowe w świetnej cenie. Co prawda nie otrzymał jeszcze pensji, ale nie chciał dłużej czekać. Skorzystał z płatności odroczonej. Po tygodniu wynagrodzenie wpłynęło na jego konto i Wojtek spłacił zobowiązanie. Zastanawia się czy faktycznie nie będzie musiał ponosić żadnych dodatkowych kosztów i jak to wpłynie na jego zdolność kredytową.*

Jeśli Wojtek spłacił swoje zobowiązanie z płatności odroczonej w terminie 30 dni od dnia zakupu, to faktycznie nie będzie ponosił żadnych dodatkowych kosztów. Jedyny koszt jaki musi ponieść to cena zakupionego produktu lub usługi. Ponieważ spłacił kredyt w terminie, nie będzie to miało negatywnego wpływu na ocenę jego zdolności kredytowej.

III. Wcześniejsza spłata kredytu lub zwrot zakupionego towaru – o czym warto pamiętać?

7. *Telefon Moniki przestał działać. Następnego dnia udała się do marketu elektronicznego, w którym kupiła nowy telefon. Sprzedawca zaoferował Monice raty 0%. Monika wie, że w ramach zbliżających się urodzin otrzyma od babci pieniądze, zastanawia się czy będzie mogła wcześniej spłacić swoje zobowiązanie.*

Tak. Monika będzie mogła spłacić kredyt w całości przed terminem określonym w umowie, w każdym czasie. Może się też zdecydować na częściową nadpłatę zadłużenia. Wtedy będzie mogła zdecydować, czy woli zmniejszyć wysokość raty czy pozostawić ją na dotychczasowym poziomie, ale skrócić okres kredytowania.

8. Przeglądając oferty na Black Friday rowerowych sklepów internetowych Ewa znalazła wymarzony rower w dobrej cenie. Postanowiła kupić go korzystając z kredytu raty 0%. Gdy po kilku dniach rower został dostarczony, Ewa zauważyła, że rozmiar roweru jest nieodpowiedni. Postanowiła zrezygnować z zakupu, nie wie jednak jak to zrobić.

W tej sprawie zastosowanie będzie miała ustawa o prawach konsumenta. Ponieważ konsumentka nabyła rower na odległość przez Internet, to przysługuje jej prawo odstąpienia od umowy w terminie 14 dni bez podania przyczyny.

Najłatwiejszą formą będzie złożenie oświadczenia u sprzedawcy (jako odstąpienie od umowy podstawowej), kredyt w tej sytuacji jest umowa wiązaną. Na sprzedawcy ciąży obowiązek rozliczenia się z kredytodawcą. Podstawą prawną będzie art. 37 ustawy o prawach konsumenta. Przewiduje on, że w chwili odstąpienia przez konsumenta od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa wygasają powiązane z nią umowy dodatkowe zawarte przez konsumenta, jeżeli na ich podstawie świadczenie jest spełniane przez przedsiębiorcę lub osobę trzecią na podstawie porozumienia z przedsiębiorcą. Konsument nie ponosi kosztów związanych z wygaśnięciem tych umów. Ten przepis znajdzie zastosowanie tylko do rat 0% zawartych na odległość np. w Internecie natomiast nie zastosujemy go do zakupów stacjonarnych.

Autorzy opracowania:

dr hab. Krzysztof Waliszewski, prof. Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w części ekonomicznej

Katarzyna Wysokińska-Zaczek, Radca prawny w Departamencie Klienta Rynku Bankowego i Kapitałowego, w Biurze Rzecznika Finansowego, w części prawnej.